

*До разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 64.502.005 у Науково-дослідному інституті
вивчення проблем злочинності ім. акад.
В. В. Стасиса НАПрН України*

ВІДГУК

офіційного опонента

**кандидата юридичних наук, доцента Городецької М.С.
на дисертацію Бєсєди Ганни Вікторівни «Судове контрольне
проводження у досудовому розслідуванні», подану на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081
«Право»**

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю забезпечення конституційних прав та свобод громадян, що передбачає створення у державі ефективної системи судових органів. Оскільки саме органи, на які покладено виконання функції правосуддя, врівноважують баланс державних та особистих інтересів, забезпечують рівність громадян перед законом, а також рівність процесуальних сторін під час кримінального провадження.

Однією з важливих умов справедливого судового розгляду у кримінальному провадженні є гарантії прав, свобод та законних інтересів осіб на досудовому розслідуванні. Хоча на цій стадії ще не вирішується судом кримінально-правовий конфлікт по суті, проте на даному підготовчому етапі кримінального судочинства закладаються підвалини майбутнього справедливого правосуддя. Вже під час досудового кримінального провадження виникають питання дотримання принципу змагальності, рівності сторін, забезпечення справедливого втручання в особисті права громадян, обґрутованого обмеження прав та свобод осіб, забезпечення засади доступу до суду та правової визначеності. Суб'єктом, який забезпечує дотримання основоположних прав та свобод особи на досудовому розслідуванні, є слідчий суддя.

Судовий контроль є дієвим механізмом у захисті прав на досудовому розслідуванні, але не позбавлений недоліків. Так, невизначенім у законодавстві залишається врегулювання територіальної та в окремих випадках предметної юрисдикції слідчого судді, його повноважень. Також потребує певної процесуальної сепарації та удосконалення сама процедура судового контролю, яка становить окреме судове контрольне провадження в межах кримінального процесу. То ж обрана дисертанткою тема є вкрай актуальною та потребує комплексного теоретичного опрацювання.

Актуальність теми дисертаційного дослідження також підтверджується тим, що роботу виконано відповідно до положень Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки (затверджена указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021), Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (затверджена указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р), плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Стасиса НАПрН України, а саме в межах фундаментального наукового дослідження: «Теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства України» (№ державної реєстрації УкрІНТЕІ 0117U000284) (стор. 20-21).

Обґрунтованість наукових результатів, теоретичних положень, висновків та пропозицій дисертаційного дослідження обумовлюється правильним вибором та використанням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Під час наукового дослідження застосовувалися історико-правовий, діалектичний, статистичний, системно-структурний методи, методи моделювання, абстрагування та метод узагальнення. Комплексне використання вказаних методів наукового дослідження дозволило авторці отримати обґрунтовані наукові результати.

Достовірність наукових положень, висновків та пропозицій дисертаційної роботи визначається емпіричною базою дослідження, зокрема, результатами вивчення судової практики Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, узагальнення судової практики Верховного суду України та інших судів України, рішення Верховного суду, Вищого антикорупційного суду, апеляційних та місцевих судів, ухвали слідчих суддів (опрацьовано понад 2 000 ухвал слідчих суддів, внесених до Єдиного державного реєстру судових рішень). Використано власний практичний досвід дисертантки, набутий під час роботи на посаді слідчого судді (розглянуто понад 5 000 матеріалів в порядку здійснення судового контролю) (стор. 23).

Новизна наукових результатів визначається тим, що в дисертація є одним із перших комплексних системних досліджень судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні (стор. 24).

Змістовним ознакам наукової новизни відповідає низка сформульованих дисертанткою наукових положень, що виносяться на захист. Так, авторкою уперше визначено загальні теоретичні положення судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні; аргументовано доцільність закріplення альтернативної підсудності в разі подання скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування та заяв у порядку ст. 206 КПК; визначення підстав для повернення клопотання, з яким звертаються до слідчого судді; для забезпечення оперативності та ефективності судового контролю обґрунтовано потребу визначення строків розгляду всіх заяв, клопотань, що надходять до слідчого судді, та запропоновано внести відповідні зміни до ст. ст. 81, 163, ч. 2 ст. 206, 225 КПК; досліджено питання структури судового контрольного провадження та виокремлено п'ять «стадій» судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні; сформульовано поняття предмету доказування у судовому контролльному провадженні, виокремлені особливості предмету доказування у судовому

контрольному провадженні та визначені загальні «передумови», за яких є можливим розгляд слідчим суддею по суті клопотання, заяви або скарги; доведена необхідність розширення повноважень суду апеляційної інстанції при прийнятті рішень за результатами розгляду скарги на ухвали слідчих суддів та переліку ухвал, які можуть бути оскаржені (стор. 24).

Дисеранткою сформульовано низку положень, що розвивають доктрину кримінального процесу. Такими слід визнати теоретичні положення щодо визначення поняття «судове контрольне провадження у досудовому розслідуванні», його форм, видів та критеріїв для класифікації; наукові положення щодо доцільноті визначення законодавцем у процесуальному законі більшої варіативності при вирішенні питань, віднесених до повноважень слідчого судді, та регламентування права слідчого судді залишити подану скаргу на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізnavача або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування без розгляду у випадку неявки особи, яка їх подала; наукові обґрунтування позиції про те, що слідчий суддя є активним суб'єктом судового контрольного провадження та доведено, що активність слідчого судді повинна бути спрямована не на підтвердження або спростування доказів, наданих суб'єктами доказування, а на з'ясування обставин, встановлення яких є необхідним для розгляду заяви, клопотання або скарги по суті та ухвалення законного, обґрунтованого та вмотивованого процесуального рішення.

Запропоновано внести зміни до КПК та надати права слідчому судді при розгляді всіх клопотань, заяв або скарг за власною ініціативою заслухати будь-якого свідка або дослідити будь-які матеріали кримінального провадження; наукові розробки, спрямовані на вдосконалення норм чинного кримінального процесуального законодавства й практики його застосування щодо визначення суб'єктів, які мають право звертатись зі скаргою на ухвалу слідчого судді. Запропоновано законодавчу закріпити у п. 10 ч. 1 ст. 393 КПК право особи, яка не є учасником кримінального провадження, на апеляційне

оскарження постановленої слідчим суддею ухвали, якою обмежено права, свободи чи інтереси особи; наукову аргументацію щодо необхідності участі потерпілого під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу підозрюваному з обґрунтуванням необхідності закріплення в КПК положення про те, що неприбуття потерпілого в судове засідання з розгляду питання про застосування запобіжного заходу підозрюваному не є перешкодою для його розгляду; наукові розробки щодо потреби визначення в КПК порядку усунення захисника від участі у кримінальному провадженні за рішенням слідчого судді, якщо захисник зловживає своїми процесуальними правами; доктринальні позиції щодо класифікації кримінальних процесуальних рішень у судовому контролльному провадженні (стор. 24-26).

Наукові положення, висновки та пропозиції дисертаційного дослідження викладено послідовно з урахуванням ступеня їхньої наукової новизни. Стиль викладу наукових результатів сприяє легкому сприйняттю та оцінки їхнього змісту, визначеню доробку дисертантки у кримінальну процесуальну доктрину.

Повнота викладу наукових положень в наукових публікаціях дисертанта. Основні положення та висновки дослідження, що сформульовані в дисертації, відображені у 9-и наукових публікаціях, з яких 5 у фахових виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 3 – у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях. Вивчення змісту дисертації та проведення аналізу змісту наукових робіт авторки за темою дисертації, дозволяє зробити висновок, що основні наукові результати дисертаційного дослідження досить повно відображені у публікаціях дисертантки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені у дисертації положення і рекомендації можуть бути використані та використовуються у: *науково-дослідній роботі* – для подальшого опрацювання положень законодавства щодо судового контролального

провадження у досудовому розслідуванні та його розвитку (акт впровадження в наукову діяльність Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 28 жовтня 2021 р.; акт впровадження в науковий процес кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна від 28 жовтня 2021 р.); *правотворчій діяльності* – для удосконалення положень чинного кримінального процесуального законодавства (лист директора Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Стасіса Національної академії правових наук України від 29.12.2021 № 442/1-01-23 голові Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України Іонушасу С. щодо удосконалення регламентації діяльності слідчого судді); *правозастосовній діяльності* – для забезпечення єдності в застосуванні кримінального процесуального законодавства в частині судового контролюного провадження (довідка про впровадження результатів дисертації в практичну діяльність суддів Індустріального районного суду м. Дніпропетровська № 01-12/202/2021 від 26 січня 2021 р.); акт впровадження в діяльність Касаційного кримінального суду в складі Верховного суду від 01 грудня 2021 р.); *навчальному процесі* – при викладанні курсу кримінального процесу та інших дисциплін у вищих навчальних закладах, підготовці підручників, навчальних посібників та навчально-методичних матеріалів з кримінального процесу (акт впровадження в освітній процес Донецького державного університету внутрішніх справ від 20 жовтня 2021 р.; акт впровадження в освітній процес Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 28 жовтня 2021 р.; акт впровадження в освітній процес кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна 28 жовтня 2021 р.) (стор. 26-27).

Зміст та оформлення дисертації. Дисертація структурно складається із основної частини (вступ, три розділи, які логічно об'єднані у дев'ять підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. Загальний

обсяг дисертації становить 250 сторінка, з яких основний текст – 174 сторінок. Список використаних джерел налічує 278 найменувань і займає 27 сторінок. Додатки викладено на 27 сторінках.

Правильно визначений план дисертації дозволив дисидентці комплексно та грунтовно опрацювати судове контрольне провадження у досудовому розслідуванні.

У вступі висвітлено обґрунтування вибору теми дослідження, визначено її актуальність, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, вказано мету і завдання дослідження, об'єкт, предмет та методи дослідження, сформульовано наукову новизну та визначено практичне значення отриманих результатів, зазначено про апробацію матеріалів дисертації, кількість публікацій здобувачки за темою дисертації та повноту опублікування результатів дослідження, визначено структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У розділі 1 «Сутність судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні» авторкою розглянуто генезу розвитку законодавства та наукових поглядів щодо судового контрольного провадження; поняття, форми, загальні положення, цілі, завдання і значення судового контрольного провадження. Також приділено увагу суб'єктному складу та структурі судового контрольного провадження.

Дисидентка зупинилася на теоретичних дослідженнях, предметом яких були окремі питання здійснення судового контролю під час проведення досудового розслідування. Вона грунтовно дослідила історичні питання формування, розвитку судового контрольного провадження, які мають велике наукове та практичне значення.

Авторка обґрунтовано формулює поняття судового контрольного провадження як процесуальну діяльність слідчого судді з метою здійснення контролю за дотриманням прав, свобод і інтересів осіб у кримінальному провадженні при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, при проведенні слідчих (розшукових) та негласних слідчих

(розшукових) дій та при вирішенні інших питань, контроль за здійсненням яких віднесено до повноважень слідчого судді.

На підставі проведеного аналізу Г.В. Бессєда визначає, що класифікація форм судового контролального провадження, може бути здійснена за декількома підставами класифікації (класифікаторами): залежно від участі сторін (змагальна та не змагальна), залежно від змісту повноважень слідчого судді (спрямовані на відновлення порушених прав та ті, метою яких є контроль за законністю обмеження прав і свобод осіб у кримінальному провадженні у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність). Також вона підтримує позицію щодо існування таких форм судового контролю, як попередній та наступний.

Так, цікавою є пропозиція авторки, що залежно від участі сторін кримінального провадження в розгляді слідчим суддею клопотань та скарг можна виокремити змагальну форму, в якій беруть участь сторони обвинувачення і захисту, та незмагальну форму судового контролю, в якій бере участь одна сторона - обвинувачення.

Дисерантка звернула увагу на застосування слідчим суддею положень, закріплених в ч. 2 ст. 206 КПК України. Авторка вірно відмічає проблему застосування вказаних повноважень слідчим суддею за власною ініціативою. Не можна не погодитись з пропозицією внести зміни до ч. 2 ст. 206 КПК України та викласти її в такій редакції: «слідчий суддя зобов'язаний постановити ухвалу, якою може зобов'язати будь-який орган державної влади чи службову особу, під вартою яких тримається особа, негайно доставити її до слідчого судді для з'ясування підстав позбавлення свободи, якщо він отримав заяву від будь-якої особи, в якій містяться відомості, які створюють обґрунтовану підозру, що в межах територіальної юрисдикції суду знаходиться особа позбавлена свободи за відсутності судового рішення, яке набрало законної сили, або не звільнена з-під варти після внесення застави в установленому цим Кодексом порядку. Заява подана в порядку ч. 2

ст. 206 КПК України повинна бути розглянута негайно в судовому засіданні за участю особи, яка її подала».

Цілком слушно авторка зауважує щодо відсутності у кримінальному процесуальному законодавстві окремої глави, норми якої б визначали особливості судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні, його загальні положення, порядок розгляду матеріалів, які надходять в провадження до слідчого судді.

Не можна не погодитись з дисертанткою щодо того, що «розкиданість» норм у різних статтях та главах КПК призводить до певної нормативної неврегульованості та до труднощів у практичній діяльності. Авторка пропонує виділити окрему главу «Загальні положення судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні».

Г.В. Бесседою визначено мету, завдання, суб'єктів, стадії та структуру судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні.

У розділі 2 «Доказування в судовому контролльному провадженні у досудовому розслідуванні» дисертанткою досліджено специфіку предмету доказування та характеристику пізнавальних дій в судовому контролльному провадженні.

Г.В. Бесседа слушно визначає особливості предмету доказування у судовому контролльному провадженні у досудовому розслідуванні, до яких відноситься: обставини, що підлягають встановленню під час здійснення судового контролю, обумовлені потребою виконання конкретного завдання у кримінальному провадженні; предмет доказування у судовому контролльному провадженні пов'язаний із встановленням під час «конкретного» розгляду «загальних» умов, за яких є можливим розгляд по суті поданого клопотання, заяви або скарги; обставини, що підлягають доказуванню у судовому контролльному провадженні у досудовому розслідуванні визначаються предметом клопотання, заяви або скарги; встановлення обставин, що мають значення для розгляду клопотання, заяви або скарги, у певних випадках є можливим за відсутності сторони кримінального провадження, потерпілого,

або іншої особи, яка має право звертатись до слідчого судді; у судовому контролльному провадженні у досудовому розслідуванні не підлягає доказуванню: винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення, а підлягає доведенню існування «обґрунтованої підозри» вчинення кримінального правопорушення.

Служною є думка дисерантки щодо того, що обов'язок слідчого судді ухвалити законне, обґрунтоване та вмотивоване рішення є гарантією забезпечення прав, свобод та інтересів особи, що обумовлює та обґрунтує необхідність слідчого судді в деяких випадках дослідити додаткові матеріали кримінального провадження або заслухати свідка. Авторка вірно зазначає, що важливо, щоб така активність слідчого судді була направлена не на підтвердження або спростування доказів, наданих суб'єктами доказування, а на з'ясування обставин, встановлення яких є необхідним для розгляду клопотання або скарги по суті.

Аргументовано робиться висновок, що під час судового контролального провадження докази, зібрани сторонами кримінального провадження, також повинні перевірятись слідчим суддею. Дослідження доказів слідчим суддею відбувається шляхом їх аналізу та зіставлення з іншими доказами, які вже подані сторонами, потерпілим або юридичною особою, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, з метою судового контролю за дотриманням саме прав, свобод та інтересів особи у кримінальному провадженні

Необхідно підтримати дисерантку у тому, що труднощі у застосуванні законодавчих норм подекуди обумовлені тим, що в КПК відсутня стаття, що регулює процесуальний порядок розгляду клопотань про визнання доказів недопустимими. Кримінальне процесуальне законодавство не визначає чи має повноваження слідчий суддя на прийняття такого рішення.

У розділі 3 «Кримінальні процесуальні рішення в судовому контролльному провадженні у досудовому розслідуванні» авторкою

визначено поняття, різновиди та значення кримінальних процесуальних рішень у судовому контролльному провадженні. Дисертантка розглядає проблемні питання оскарження рішень, ухвалених в судовому контролльному провадженні.

Г.В. Бессєда справедливо зазначає, що кримінальне процесуальне рішення у судовому контролльному провадженні в стадії досудового розслідування - це правозастосовний акт слідчого судді, постановлений відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства, за результатом оцінки слідчим суддею обставин та доказів при розгляді клопотань, заяв або скарг.

З урахуванням здійсненого дослідження авторка слушно відмічає, що обґрутоване кримінальне процесуальне рішення в судовому контролльному провадженні - це рішення, в якому на підставі повного, неупередженого та всебічного розгляду клопотання, заяви або скарги встановлені обставини, що підтвердженні належними й допустимими доказами, а сформульовані висновки відповідають викладеним у рішенні обставинам справи.

Дисертанткою вірно зазначається, що рішення слідчого судді повинно бути направлене на досягнення юридичної визначеності у правовідносинах. Оскільки за прийнятим судовим рішенням суспільство оцінює ефективність системи правосуддя. Тому рішення повинно бути доступним, зрозумілим суспільству та спрямованим на захист прав, свобод чи інтересів особи у випадку порушення під час вирішення питання про їх законне обмеження.

Авторка обґрутовано вважає, що у випадку прийняття рішення, що стосується прав, свобод чи інтересів особи, яка не є учасником кримінального провадження її право на апеляційне оскарження потребує законодавчого закріплення у п. 10 ч. 1 ст. 393 КПК.

Слід підтримати твердження дисертантки про те, що застосування в кожному випадку механізму перегляду судового рішення, зокрема ухвали

слідчого судді, не може бути виправданим з огляду на її функціональне призначення в судовому контролльному провадженні у досудовому розслідуванні, оскільки має зберігатись баланс між дотриманням принципу остаточності рішень суду та правом іншої сторони на оскарження такого рішення.

Цінними для оптимізації правового регулювання та удосконалення практики кримінального провадження є пропозиції дисерантки щодо внесення змін та доповнень до норм кримінального процесуального законодавства щодо судового контролльногопровадження у досудовому розслідуванні.

У змісті дисертації авторка посилається на результати вивчення судової практики.

Список використаних джерел містить 278 найменувань, що викладені в алфавітному порядку.

Під час вивчення змісту дисертаційного дослідження текстових запозичень без посилання на джерело не виявлено.

В цілому позитивно оцінюючи зміст дисертаційного дослідження Г.В. Бесседи, слід зауважити, що деякі положення наукової роботи викликають запитання, що можуть стати підґрунтам для наукової дискусії під час захисту дисертації. Такими є наступні положення дисертаційного дослідження.

1. Дисеранткою досліджено емпіричну базу, зокрема, вивчалася судова практика Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, узагальнення судової практики Верховного суду України та інших судів України, рішення Верховного суду, Вищого антикорупційного суду, апеляційних та місцевих судів, ухвали слідчих суддів (опрацьовано понад 2 000 ухвал слідчих суддів, внесених до Єдиного державного реєстру судових рішень). Використано власний практичний досвід дисерантки, набутий під час роботи на посаді слідчого судді

(розглянуто понад 5 000 матеріалів в порядку здійснення судового контролю) (стор. 23).

Для більшої інформативності автору було б доцільно вказати період часу, якому відповідає вивчена судова практика. Також недосконалім є використання авторкою емпіричних даних по тексту. Так, за текстом містяться посилання на 104 рішення судових органів різних інстанцій. Проте дані посилання вказують певні приклади прийнятих рішень у одиничних випадках (стор. 58, 83, 137). Доцільно було б дисертантці показати тенденцію судової практики щодо відсоткового вираження прийнятих рішень, а саме, які рішення є поширеними, а які рішення демонструють відхилення від усталеної судової практики.

2. Додаткового пояснення потребує визначення структури судового контролального провадження (стор. 24). Так, дисерантка зазначає щодо системи кримінального процесу може бути представлена горизонтальною та вертикальною структурою (стор. 87). Подалі, аналізуючи теоретичні уявлення процесуалістів стосовно структури у кримінальному процесі, авторка згадує про горизонтальну структуру (стор. 89), але у дисертаційному дослідженні не міститься інформація, до якого виду відноситься структура судового контролального провадження у досудовому розслідуванні, яка розглянута авторкою, та яка має стадійну будову.

3. Сумнівною є позиція авторки щодо заперечення розширення спеціалізації слідчих суддів, зокрема запровадження в Україні ювенальних та пенітенціарних слідчих суддів та необхідність поглиблення спеціалізації суддів, які мають статус слідчих суддів, шляхом обмеження їхнього навантаження винятково розглядом питань, що становлять предмет судового контролю під час досудового розслідування. Дисерантка, врахувавши власний практичний досвід, обґрунтувала недоцільність таких пропозицій, що обумовлено, на її погляд, невеликою кількістю матеріалів цих категорій, які надходять на розгляд слідчого судді, а також кількістю суддів, їх «кадровим «голодом», навантаженням.

Дисерантка також ставить під сумнів доцільність створення Вищого антикорупційного суду. Обґруntовує вона свою позицію тим, що до підсудності Вищого антикорупційного суду віднесено певні категорії справ, кількість яких порівняно з кількістю справ усіх інших категорій, що розглядаються іншими судами, які діють в Україні, є незначною, а також тим, що при розгляді визначеної категорії справ судді Вищого спеціалізованого суду керуються положеннями Кримінального кодексу та Кримінального процесуального кодексу України, як і інші судді судів загальної юрисдикції. Тому, на думку авторки, говорити про складність розгляду таких справ, що нібіто потребує більшої кваліфікації, є недоречним (стор. 44, 46-47).

Додаткова спеціалізація суб'єктів, що ведуть кримінальний процес, зокрема слідчих суддів має обґруntовуватися наявністю специфічного предмета відання, але не кадровими труднощами та порівняним навантаженням з іншими судовими органами. Враховуючи наявність специфічного предмета відання цілком допустимим є застосування спеціалізації слідчих суддів, зокрема у штаті Вищого антикорупційного суду, а також у складі загальних місцевих судів щодо розгляду окремих категорій кримінальних проваджень. Спеціалізація як вид розподілу праці суб'єктів, що ведуть кримінальний процес, в цілому має позитивно впливати на ефективність провадження. При цьому має пропорційно враховуватися принцип універсальності суддів.

4. Недосконалім є положення авторки про доцільність регламентування права слідчого судді залишити подану скаргу на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування без розгляду у випадку неявки особи, яка їх подала (стор. 25). Дисерантка вірно зазначає, що законодавець не завжди встановлює обов'язкову явку учасників кримінального провадження та визначає, що їх неприбуття не є перешкодою для розгляду того чи іншого питання, що обумовлюється необхідністю своєчасного та оперативного розгляду (стор. 95).

Проте не завжди вірним є прийняття рішення щодо залишення скарги без розгляду слідчим суддею. В окремих ситуаціях учасники кримінального провадження подають скарги слідчому судді щодо бездіяльності слідчого, прокурора у тому разі, коли їх рішення є обов'язковим та має бути прийняте у визначений строк. То ж, неявка учасника, який подав скаргу, та його позиція щодо подальшого підтримання скарги не впливає на необхідність розгляду даного порушення прав осіб та порушення норм законодавства з боку уповноважених державних органів у кримінальному судочинстві.

5. Дискусійним виглядає твердження авторки, що на стадії досудового розслідування слідчий суддя, оцінюючи обґрунтованість підозри, не повинен пред'являти до наданих доказів таких же високих вимог, як у формулюванні остаточного обвинувачення для направлення справи до суду для вирішення справи по суті (стор. 124-125).

Під час оцінки обґрунтованості підозри слідчим суддею докази мають бути такими ж якісними як і при прийнятті остаточного рішення у кримінальному провадженні. Не йде мова про завищення стандарту доказування, проте не можна погодитись з автором з твердженням про необхідність менш вимогливого ставлення до оцінки доказів оцінюючи обґрунтованість підозри. Слідчий суддя на досудовому розслідуванні приймає рішення, у результаті якого може бути обмежене основоположне право людини. Кожного разу здійснення судового контрольного провадження має відповідати ознакам справедливого судового розгляду. Сукупність доказів не повинна відповідати вимогам достатності стосовно питання винуватості чи невинуватості особи, проти така сукупність має бути достатньою щодо вирішуваного питання слідчим суддею. Кожний доказ, який надається сторонами має відповідати вимогам допустимості та достовірності, та має піддаватися оцінці слідчим суддею під час прийняття рішення з огляду на стандарт доказування відповідного рівня.

Зазначені зауваження мають дискусійний та формальний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Г.В. Бесєди.

Дисертаційне дослідження Бессєди Ганни Вікторівни на тему «Судове контролльне провадження у досудовому розслідуванні», подане на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є завершеним монографічним дослідженням, у якому досягнуто поставлену мету, у повному обсязі виконані визначені завдання, що мають теоретичне та практичне значення для розвитку кримінального процесу. Дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 № 341), а її авторка – Бессєда Ганна Вікторівна – за результатами публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент –

**кандидат юридичних наук, доцент,
завідувачка кафедри організації досудового розслідування
факультету №1 КННІ**

**Донецького державного університету
внутрішніх справ**

Марина ГОРОДЕЦЬКА

Підпис завідувачки кафедри організації досудового розслідування факультету №1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидата юридичних наук, доцента Городецької Марини Засвідчую

Старший діловод ВДСД

Катерина ГОЛЯК